

PERŽVALGA.

— „Vilniaus Žinios“ pakelia klausimą apie įsteigimą „draugijos talentams šelpti“.

— Jau beveik du metu sukako, kaip Berlyne gyvuoja „Lietuvių Draugystė“. Prasi-
dėjo ji tik iš 5 sąnarių. Šian-
diengi turi jau apie 50.

(„Laikas“.)

— „S. Z. S.“ girdėjo, kad keli jauni valdininkai rupina-
si organizuoti Vilniuje archeo-
liogijos draugiją, kurios tiks-
lu būtų tauti ir rinkti viet-
nes senovės liekanas. Nors da-
bar gal ir nelaiikas išrodo užsi-
iminėti archeologija, tačiau
senovės liekanų užlaikymas ir
jų tyrinėjimas yra pagirtinu
dalyku. Kadangi Vilniaus mie-
stas apgyventas įvairiomis tau-
tomis, tai daug nuosekliau bu-
tų leisti kiekvienai tautai or-
ganizuoti ir tvirti draugijas
savo kultūros, istorijos ir seno-
vės liekanų tyrinėjimui.

(„V. Ž.“)

— „Viln. Žinios“ paima iš „Rus G.“ šitokią žinią:

Seinų R.-katalikų vyskupi-
jos administratorius kun. pra-
lotas Antanavyčius įsakė visų
pavestų jo žinybai bažnyčių
klebonams iš sakyklos per-
skaityti savo aplinkraštį, neva
sū tikslu išaiškinti žmonėms, ko
kį kenksmą atneša visoki kurs-
tymai prieš valdžią ir atsišauki-
mų mėtymas ir tt. Negražus
yra to aplinkraščio turinys.

— „Viln. Viestnik“ N 661
patilpo laiškas į redakciją, ku-
riame praneša, „kad tarnau-
jantieji kanceliarijoje Vil-
niaus Rymo-katalikų dvasiš-
kos konsistorijos, galutinai
kritiško materijališko savo pa-
dėjimo prispirti, 14 liepos per-
traukė savo užsiėmimus, pada-
vė peticiją į konsistorijos kan-
celiariją“. — Toliau eina ta pe-
tacija, su 11 parašų. Iš jos ma-
tyt, kad ikšiol konsistorijos
tarnai gaudavo algos nuo 5 iki
12 rublių ant mėnesio ir „do-
vanų“ nuo 40 iki 70 rub. ant

metų. Tai ištikro tik dvasiškijai
gali pasisekti teip baisiai skriau-
sti darbininkus, kuriuos leng-
viau prilenkt prie kantrybės,
bauginant velniais ir pragaru,
negu žandarais ir Sibiru...
Bet ir čia yra galas kantrybei.
Konsistorijos tarnai pareikala-
vo algos mažiausiai 25 rublių
ant mėn., padidinant ją kas
mets po 5 rubl. iki 50 rub. ant
mėn. Jie savo peticijoje prane-
ša, kad tol neis prie darbo
(streikuos), kol nebus išpildyti
jų „prašymai“. Tarp kito ko
prašo panaikyti striuopas ir kad
mandaglai su jais apsieitų.

— Ukininkui Mikuzių kai-
mo Šveikšnos vals. Raseinių
pav. Kauno gub. A. Daukšai,
kaip praneša „V. Viest.“ leido
valdžia išleidinėt Kaune lietu-
višką laikraštį vardu „Balsas
Lietuvos“. Tas laikraštis išei-
sęs du kartu į savaitę. Prekė—
3 rub. ant metų. Redaktorium
bus pats Daukša.

— „Laikas“ liudnais dažais
piešia Amerikos tautiečius,
tarp kurių „stoka susipratimo
ir vienybės“ ir „nėra išsitike-
jimo“ rinkime aukų revoliuci-
jos reikalams; esą, „vieni—
revoliucijai surinktus pinigus
siunčia pas centrališką kasie-
rių Dr. J. Šliupą, antri į „Dar-
bininkų Balso“ redakciją arba
į kitokias, o treči—tiesiog at-
kalbinėja žmones nuo dėjimo
aukų. — Teip besidarbuojant
vargiai ką galima atsiekti“.

Pritardami „Laikui“, gali-
me pridurti dar šitą: išsklaidy-
mas to neišsitikėjimo—kaskart
augančio—ikšiol dar priklaus-
o tiems, kuriais neišsitiki. Bet
jie tyli... laukia... Viską,
kas gali iš to išeiti, teparodo
musų „tautiška“ „filiozofija“,
kurios vienas skirsnyš šiteip
skamba: „Ilgai jiešmą bedro-
žiant, šuo kepsni nuneša“...
— Amerikos lenkai rengia-
si siųsti Japonijos ambasado-
riui Takahirai peticiją dėl
politiskų visos Rusijos (ne vien
lenkų) ištremtinių ant Sachali-
no salos. Tam tikslui jau pra-
dėjo rinkti parašus.

Isz Lietuvos.

Šunskai, Senapilės pav.

Prasidėjus sumišimams po
miestus, ta ugnis išsiplietė ir
ir ant Lietuvos kaimų ypač
Senapilės pav. Kur tik koks
susirinkimas ar šventadienis
tai ir žiūrėk kuojvairiausių at-
sišaukimų pusnynai. Prie at-
sišaukimų prisideda dar ir ki-
toki keisti atsitikimai.

Štai Šunskų bažnytkiemij
pulkas vaikinių sutarė iš viet-
nės mokyklos išmesti laukan
3 carų paveikslus, kad jie ne-
užimtų vietos bereikalingai.
Išpradzių sutiko pasipriešini-
mą mokytojo ir keletu maskol-
bernių, bet pagalios įlindę, du
sumušė, o vienam (turbut Mi-
kei II) akis išbadę prie pake-
lėje stovinčio gluosnio prika-
bino. Po kelių dienų atpyš-
kėjo gauja žandarų jieškodami
kaltininkų, bet jiems ištiko
tokia pirtis, kad akymirkoje
išsinešdino iš to kaimo... Ir
netik kad „susipratę“, bet ir
tamsuoliai pradeda jau brank-
tuočių neapkęsti. Net ir pie-
mens sutikę akmenais mėto
tardami: „pas mus šunų už-
tenka, kad tuos turėtume kuc-
lakšti“... — Vargšai caro tar-
nai: kada dar budavo ukinin-
kas pamatęs ištolo, kepurę nu-
siėmęs linguodavo priešais ta-
rydamas: „poneli, ponuli“, bet
dabar ta jų garbė pražuvo, nes
ir piemens akmenais laido į
juos! O kas bus toliaus?...
B. Pseudonimas.

Pilviškiai, Senapilės pav.

Po išdauzymui manipoliaus
į Pilviškius atsibalde kelios
dešimts kareivių, nuramdini-
mui „maištininkų“. Dauzyto-
jai manipoliaus, kuriuos mas-
kolberniai išdavė, taps nubaus-
ti sekančiai: kas neturės 20
metų, gaus kalėt mėnesį, kas
turi viršaus per 20 metų — 2
mėnesiu. Išdavėjai bijosi pa-
sirodyti miestelyje, nes gautų
prigulintį už savo darbus atly-
ginimą.
B. P-mas.

Liet. Soc.-Dem. Partijos
Atsišaukimai.

Drugai kailiadarbiai!

Kuomet caro valdžia niekina
visus teisingus darbininkų rei-
kalavimus — mes patys turi-
me ginti savo tiesas. Kuomet
prieš-pat savo mirtį caro val-
džia genasi nuo kilstančio pro-
letarijato, vien tik kariumene
ir durtuvais — darbininkai
turi įtemti visas savo spēkas,
kad tik paskubinti puolimą
caro valdžios. Šiandien labiau
nė kuomet mums reikalinga
vienybė ir organizacija. Vie-
nybė visame: veikmėje ir strei-
kuose! Draugai kailiadarbiai!
Kodėl teip mažai pelnėme lai-
ke paskutiniojo kailiadarbių
streiko vasaryje? — Todėl, kad
pas mus per mažai tebuvo vie-
nybės! Streikas keliamas
tam, kad visiems darbininkams
butų geriau, ir todėl turėtų
visi eit išvien. Dabar tam-
siauose Rosijos užkampiuose
darbininkai solidariškai stoja
prieš kapitalistų išnaudojimą
ir prieš valdžią. Gėda ir pa-
niekinimas tiems, kurių nėra
drauge ir išvien su kitais drau-
gais! Daugelyje miestų dar-
bininkai lieja kraują ir guldo
savo galvas už pagerinimą bu-
vio ir laisvę, o pas mus, Vil-
niuje, daugelį kailiadarbių
draugai turėjo mesti už api-
kaklių iš pabriku laukan arba
net laužyti vartus, idant pri-
versti streikuoti. Kas eina
prieš streikus ir darbininkų
veikmes, tas yra darbininkų
priešų. Daugelis dėlėi savo
tamsybės to neišmano. Aiš-
kinkim ir švieskim juos. Išda-
vikusgi, tyčioms kenkiančius
darbininkų reikalams, mokin-
kim ažuoline, kad to nebeda-
rytų. To užsitarnėvo toks
Jonas Oblakavyčius, kurs visą
streiko laiką dirbo, o ypač
Antanas Bukauskis, kurs uos-
tinėjosi su žinomu lauru ir šni-
pu Hofmanu, kurio seniai lau-
kia užmokestis už visas jo šu-
nybes. Paniekinimas tebuna

tiems, kurie parduoda šventus darbininkų reikalus už degtinės stiklėlių. Aštuolinės vertės ir tie, ką laike streiko dirbo naktimis. Draugai kailiadirbiai! tebuna busenčiuose mūsų veikaluose daugiau vienybės, organizacija mūsų reikaluose mums pagelbės!

Bendrai! Caro Mikalojaus valdymas ir prisilėgimas mūsų krašto skaito paskutines savo dienas. Visoms spėkoms sukilkim, idant drauge su kitų kraštų darbininkais sutrupinti caro jungą ir apturėti laisvę dėl savęs ir mūsų tėvyinės-Lietuvos. Rengkimės prie streikų ir demonstracijų ant gatvių išnaujo. Kenkime valdžiai ir jos tarnams kaip ir kuom įmanydami. Daugelyj miestų (Rygos, Revalio, Petropilės ir daug kitų) darbininkai nutarė boikotuoti caro monopolį, su pagalba kurio valdžia sulupa šimtus milijonų pelno. Tuktančiai darbininkų sutaria nebeperkti ir nebegerti caro degtinės bei alaus. Tegul valdžia turį kuomžiausiai pelno, kurį ji sunaudja mūsų nelaimėi kare ir prispaudimui tautų. Ir Vilniaus pabrūkų darbininkai neseniai nutarė boikotuoti monopolį: nebeperkti ir nebegerti degtinės bei alaus ir iš tikrųjų taip daro. Ir mes Vilniaus kailiadirbiai sekime pavyzdį kitų draugų. Tegul joks darbininkų skatikas neina per monopolį į piktadario caro ir jo valdžios kišenių. Prizadekime visai nebegerti degtinės bei alaus ir pelnas mūsų priešo caro žymiai sumazės, o ir mums patiems bus naudinga. Šalin caro degtinę! Ne lašo į burną! Ukėsai kailiadirbiai! Revoliucija Rusijoje smarkiai žengia pirmyn. Japonai, kurie keletą dienų atgal sumušė maskolius ant jūros ir visai paskandino jų laivyną labai paskūbįs tą revoliuciją. Valdžia prispausta prie sienos. Vis, kas gyvena, veržiasi prie geresnio laisvo gyvenimo.

Proletarijatas ir darbininkai vadovauja revoliucijoniskam judėjimė. Revoliucija — sukilimas prieš valdžią gali mums duoti viską, o nūstoti nieko neturime, nes ką galima nūstoti turint ne žmonišką gyvenimą, bet nelaisvės ir išnaudavimo pragaro. Revoliucija suteiks mums laisvę, pageris padėjimą, duos mums galę patiems valdyti savo šalį. Tegul ir jus, kailiadirbiai, suvienija abelnį visų darbininkų siekiai į geležines nepersilaužiamas eiles.

Draugai! stokim visi po viena vėliava, ant kurios krauju užrašyta Mirtis caro valdžiai. Tegyvuoja liaudies sukilimas! Tegyvuoja laisva Lietuva! Tegyvuoja įstatimdaviškas seimas Viltiuje. Tegyvuoja 8 valandų darbo diena! Tegyvuoja socializmas.

Vilniaus Liet. Social-Demokratų Partijos Komitetas.

(Leiškai ektografuota — 250 egz. Vertimas prisijusta iš „D.Balsc“ red.)

Ruožai iš Letuvio gyvenimo no Škotijoje.

Bet patūrėkime dar į pačią kuopą. Kada visas pradeda aptykti, o kuopa išskatų auga ir drūtinasi, tai vieai rodi ja, kad būtų geriau pertraukus ryšį su Amerikos lietuviais, o tuos pinigus, kuriuos sąnariai sumoka, suvartoti vietiniams reikalams, ir gyventi savistoviai (žinoma, permainius ir vardą). Kiti vėl, kad jau T. M. D. įtekmė yra nepuolus ir tt.

Šitokiems argumentams iš dalies reiktų pripažinti teisybę. Žinome gerai, kad Lietuvoje spauda ir akademai legališki raštai gali liuovai patintis. Tam tikslui net draugystės yra susitvėrusios, paveiklan Viltiuje ir Pitur. Žinome teipgi, kad T. M. D. išleidžiamieji raštai vis galima sakyti legališki. Taigi būtų geriau, kad

T. M. D. užsiimtų daugiau išleidinėjimu knygelių politiskai ekonomiskio turinio, ir nelegaliskų. Tokios knygelės būtų naudingesnės tamsiems mūsų broliams, negu Geologijos, Chemijos ir k. Nors mes ir šių paskaitų neiekinam, bet jos tinka tik apšviestiesiems žmonėms. Tamsius gi darbininkus jie mažą naudą duoda. O kaip ir toje prausime centralisko klm., kad gal T. M. D. išleidžietis socialistiskus raštus, tai mes tokių ir lauksime. — Bet užmiršome dar vieną faktą kuopoje. N. 23 „V. L.“ kuopos sekretorius pagarsino apie laikytą balių 2-ą dieną velykų, ir kad likus pelną paskyrė revoliucijos reikalams, kuriuos tai pinigais prisuntę „V. L.“ redakcijon; redakcija paserstį, kad dar tų pinigų nėra gavusi. Kaip matome sekretoriaus prausime, balius buvo laikytas 24 balandis. Sąnarių metinė mokestis teipgi sumokėta jau nuo to laiko, o „Vienybė“ pagarsinant nematyt. Čia tai pasirodė, kad kuopos kasierius ilgai laikė pinigus pas save, ir neprisuntė jų į vietą kur yra skiriamai. Laikyti kuopos pinigus pas save sauwaites ir mes nesitųk negalima. Jie turi eiti į sąnarių, kad būtų suvartoti ant tam paskirtų reikalų.

Dabar sustokime dar valandėlę prie Teatrališkos Dr-tės Bellshill.

Apie šią draugystę negalima ką daug pasakyti, nes ji susitvėrė dar tik pradžioje šių metų. Į Draugystę priguli dar 17 sąnarių. Sigmiausia draugystė užsiėmė mokintis, kad atlošti komediją: „Amerika Pirtyje“. Nekalbėsim čia apie visokias paskalas žmonių laibe mokimosis ir kada sąnariai suelavo ant praktikos kokioj vietoj, tik tiek pranešu, kad atlošė augščiaus minėtą komediją 26 gegužės Mothervill, ir neblogiausia nusisekė; tik gaila, kad žmonių mažai

buvo, kad nė kštų dr-tės neuzdengė, kuriuos pakėlė laike prirengimo komedijos. Dabar eina gandas, kad ši dr-tė susivienys su „Sviesos“ dr-te ir pasivadins save: „Teatro Mylotojai“. Ant užbaigos pamidėime ir Sv. Jurg... beje, sv. Juzapo Dr-te, View Park.

Su kokiais tikslais ši dr-tė susitvėrė, tai dar nėra tikrai žinoma. Privatiškai girdėjau nuo taly ypatų, kad į minėtą dr-tę priguli 20 sąnarių ir moka ant mėnesio po 1 šil. ir 6 pen. Teipgi pasakoja, kad jeigu kuris iš sąnarių papultų į „šaltąją“, tai išpirkti pinigais iš dr-tės izdo; arba jeigu, Dieve mylėk, išpultų kovoti su kokiais bedieviais, tai laikytis išvien (!) Šitokių tikslų augščiaus minėtos dr-tės tvirtint dar negalima, nes nėra faktų ant to. Tą matysim tolesniame jos gyvenime.

Baigiant šį aprašymą turiu pridurti, kad aš statistikos visų Škotijoje gyvuojančių draugystėjų nepadnodu. Mes kalbėjome čia apie tas draugystes kurios yra šiek-tiek mums žinomos. Beje, dar neminėjome apie kuopas T. M. D. Carfin'e ir Glasgow'e. Apie šią paskutinę gavau dažinoti tik iš N26 „V. L.“ kad Glasgow'e yra kuopa T. M. D. O jeigu kurios draugystės arba kuopos yra mažai žinomos, arba visai nežinomos, tai meldžiu neturėti, bet pasirodyti žmonėms, kad ir mes pasaulyje gyvenam. Ypatingai nors žinutes paduoti iš savo krašto į laikraštį, ir turėti artymesnius sąkitoms kuopoms ir draugystėms.

Tokius tris ruožus patėmijau gyvenime Škotijos lietuvių, o kokią jie turi vertę, tai tegul sprendžia skaitytojas.

Matome iš dabartinio žmogijos gyvenimo, kad kur tik mes nenuėsimė, visur mums vargas, skurdas, nelaimės... į kurią šalį mes nesikreiptume, visur patinkame visokias kliu-

tis ir painias, vietoj prigelbėjimo. Idant išaiškinti visas priežastis mūsų nepasisekimų, galima trumpai atsakyti, kad mes esame aukomis tamsybės ir kad nesistengiame suprasti, kas mus slogina ir stumia į vargą? Delko taip yra? Delto, kad mes vietoj suvortoti atliekantį savo skatiką ant apšvietimo proto, ant pagerinimo savo buvio, tankiai paliekame visai mums nuodingoj vietoje. Lietuvoje ir abelnai visų Maskolijos viešpatystėj prasidėjo revoliucija. Darbininkai kyla prieš valdžią. Despotiški valdininkai neužsileidžia. Kraujas liepiasi apeliais.... Ar mes atjaučiame tą? Ar suprantame ko darbininkai reikalauja? Delko caras liepia kareiviams šaudyti darbininkus pareikalavusius duonos ir laisvės? Delko kareiviai, budami tokiais pat vergais, apginkluoti šauda savo brolius? kas jiems įkvėpė tokį supratimą? Ar ne tie tik, kurie vien val iš sakyklų primena: „ne užmušk?“ „Guodok artumą savo!“ Veidmainystė, veidmainystė!! Ir mes to nesuprantame! Laikas kutų jau ir mums lietuviams žiūrėti kitokiems akimis į tuos, kurie laikė mus iki šiol tamsybėje. Tėvynėje mūsų broliai nors cariskų budelių kančiais pliekiami, vienok atvirai reikalauja: duonos, mokslo ir liuosybės. Ar mes girdime jų šauksmą. Ar aukaujame išliuosavimui Tėvynės iš vergijos? Ne. Iš 5000 su viršum Škotijos lietuvių vos pasirodė socialdemokratų šaka Bellshill, ir kuopos T. M. D. Mossend ir Glasgow su savo trupiniais! Kiti visi tyli.... Gedą mums, gedą!! Jeigu svetimtaučiai atjaučia mūsų nelaisvę, tai kodėl mes neatjaučiame?

Arzuolaitis.

Politiszkos žinios.

Politiszki sanvaitės nuotikiai.

Revoliucija Maskolijoje.

Judėjimas Maskolijoje eina po senovei be didelių permainų. Kasdienai laikraščiai praneša apie naujus sumišimus iš visų Maskolijos pajampių. Benderuose, Bessarabijoje, pakelė trukšmą rezerviniai kareiviai ir išplėšė keletą namų. Berlijeve kilo aelnas strikas. Gyventojų daugybė apleidė miestą. Gomelyj buvo atvasta bombų dirbtuvė. Žitomierių kareiviai susirėmė su minia apginkluotų žydų. Skaičius aukų nėra žinomas. Revelyj sustraiškavo 20,000 žmonių. Varsavoj laike susirinkimo socialistų girioje pasirodė kareiviai. Kil. susirėmimas, kuriame du darbininkai buvo peršauti ir 18 sužeista. Suimta 458 žmonės. Viena para Varsavoj buvo suimta į taktantų suviršum žmonių. Paskuiniuose mėnesiuose Maskolijoje surasta 14 slaptų spaustuvių. Lепle, Bielorosijoje ukininkai užpuolė ant policijantų ir jų viršininkų su kirviais. Dinaurge pakelė maištą kaliniai, kada kariškas teismas nusprendė ant pakorimo du politiskus prasikaltelius. Tapo pašauta keletas kalinių. Rygoj suėmė kontrabandnešį su proklamacijomis. Šmekeriui bevedant kontrabandnešį, tulas vaikas šovė iš revolverio ir pašovė abudu. Suimta į 5 pudus proklamacijų.

Dėlei bombos, kurią metė į gubernatoriaus namus Minske tapo suimti reaktorius Siev. Zap. Kraj, Misovskij ir trys laikraščio sandarbininkai. Ant stoties Vladikaukazo geležinkelio paimita 40,000 šuvių, vežamų slapta. Tambove, atidarant ant stoties skrynią, įvyko eksplozija, nuo kurios užsėdė stotis. Varsavoj ant gatvės Poniškos peršovė panaktinį, ant Korolkovskos supjaustė policijantą, užmušė į 50 plėšikų,

sužeidė policijos urėdninką ir keletą policijantų.

Mintaujoj tapo peršautas netoli protestonų bažnyčios baronas Bistromas, kuris atvyko daryti bažnyčioj tvarką. Bialostoke bombos sužeisti sunkiai: policmeisteris, jo sunus, policijantas ir keli praeiviai. Kijeve metė bombą į pulkauninką saperų pulko, kuris buvo kazarmėse ir sužeidė jį. Teodozijoje laike kareivių parodos viens saldotas šovė į pulkauninką Hercyką, bet nepašaikė.

Sevastopolyj buvo perkraityta byla 53 Potemkio maištinkų, kurie pasidavė valdžiai. 15 tapo paliuosuoti, 4 apšudyti ant mirties, 3 ant viso amžiaus kalėjimo, o kiti ant trumpesnio laiko kalėjimo.

Prancuzijos kariška laivynė atsilankė Portsmouthe, Anglijoj, kur svečiavosi visą nedėlią pas Anglijos karalių, kuris pasitiko prancuzus su savo laivynė ir pasakė kalbą išgirdamas senovinę ir busenčią prietelystę tarpe tų dviejų šalių.

Švedij s karalius Oscar savo proklamacijoj išreiškė norą atsisakyti nuo sosto, kurį pavėdęs į edniui Gustavui Adolfui.

Norvegijoje ant referendum dēlei nutarimo budo valdymo, kone visi vienbalsiai nusprendė atsiskyrimą nuo Švedijos.

Kinuoje Amerikos konsulis praneša, jog studentai kursto haikotą prieš Suvien. Valstijų pirkinius, ir valdžia nieko negali padaryti. Judėjimas prieš Suv. Valst. išsiplatino net ant Siamo, kur pirkliai atsisako nuo kontraktų su Amerikos kapitalistais.

TARYBOS Maskolijos su Japonija.

Tarybų pasiuntiniai Vitte su Rozenu iš maskolijų pusės ir Komura su Tanahira iš japonų nuvyko į Portsmouthą, kur juos pasitiko gubernato-

rius ir paskyrė taryboms namą kariškos laivynės kieme.

Apsigyveno abeji viešbutyje Wentworth. Pirmą dieną Vitte turėjo didelį nesmagumą, kad atvykęs pamatė ant hotelio plevėsuojančią japonų papartį, o maskoliško nebuvo matyt, kada jiems paskyrė šoninį butą. Ant jo reikalavimo abudu paparčiai buvo prašalinti. Nežiurint ant slapytės tarybų, reporteriai dažinojo japonų išlygas. Jas išdavė maskoliai, kurie nori parodyti kitoms viešpatystėms, kad japonai nori perdaug įsiviešpatuoti Rytuose. Vitte tuojaus atsisakė nuo išpildymo dviejų punktų japonų propozicijoj: karės kaštų ir Sachalino. Nežiurint ant to tarybų nepertraukė, matomai abi pusės nori taikytis. Kaslink Korejos tai Vitte sako, jog jis pristoją, kad japonai ją sau pasiimtų, tik tur ją pasisavint viešai, kad visi matytų aiškiai, ką japonai daro, ir jeigu kitos šalys daleis užėmimą, Maskolija nieko nesakysiant. Abelnai Vitte taip elgiasi, kaip kad būtų atstovas pergalejusios pusės o. ne pergaletosios. Japonai nurodo, kad maskoliams nėra ko taip labai vyraut, kadangi umu laiku gali netekti viso pamario, Vladivostoko, Kamčatkos ir viso pakraščio, kurį japonams labai lengva užimti.

Išz Amerikos.

Nenor
arbitracijos.

Minnesotos gubernatorius pasiulė valdzios tarpininkystę sutaikymui geležinkelio kompanijų su straikuojančiais telegrafo darbininkais. Geležinkelių superitendentas paaiškino, jog jie niekad to nedaleis, kadangi tikisi, kad ir be to umu laiku darbininkai grįš prie darbo.

Drugio epidemija.

Geltonas drugys neapsistoja New Orleans'e, nežiurint ant

kvarantinų ne ant daktarų pasistengimų. Kovą su drugiu paėmė į savo rankas Suvien. Valst. valdžia, Kasdien apserga apie 60 žmonių, mirčių iš viso esant į pusantro šimto, o viso sergančių į 1,000 žmonių. Numirė nuo drugio arkivyskupas Chapele.

D o v a n a m o k y k l a i .
Laikraščiai rašo, jog J. D. Rockefelleris žada paaukauti ant Chicagos universiteto dar \$50,000,000. Aiškina jo duosnumą tuom, kad paskutinių laikų užsipuolimai per laikraštį palenkė jį prie platinimo apšvietimo. Žinoma, tas jį neverčia numazinti kerosino prekę. Pakėles kerosiną jis gali umu laiku atgriežti pinigus, ką išleido ant mokyklų, kurios garbės jo geradėjystės ir mokys žmones guodoti didžturčius.

R a d o l e d i n ė p a k r i a u š ė .

Marylando archeologai betyrinėdami Syracuse apielin kes užtiko upelį, kuris išnyko po žeme. Vanduo buvo šaltas, Betyrinėdami patėmino, jog šaltas vanduo sunkėsi iš plyšio uoloje, kuris buvo šaltas. Toliau jie patėmino, kad visa pakriaušė pilna ledo. Matomai tas ledas dasigavo tenai žiemą, o vasarą apsuptas nolų negalėjo sutirpti.

T i k ė j i m i š k a k o n f e r e n c i j a .

New Yorke paskirta konferencija protestoniškų išpažinimų. Dalyvauja 24 sektos, kurių abelnas skaitlius sąnarių siekia 18,000,000. Jie nori suvienyti visus Amerikos protestonus.

M o t e r s a p l e i s t ō s .

New Yorke, vakarinės dalies teisme susirinkus ant sykių 100 moterų, kurias apleido vyrai, magistratas Pool iškėlęs rankas tarė: „Ar jau visi vakarinės dalies vyrai apleido pačias?“

„Šešesdešimts tukstančių pačių vienam Manhattane būna apleista kasmet“, — pridūrė jisai — „Kas rytas policijos teis-

mas pristabdė moterų su vaikais, reikalaujančių varranto savo vyrų“.

P r e z i d e n t o k e l i o n ė .

Rooseveltas pasinaudodamas užkvietimu Katalikiško Blairio Susivienijimo, kuris laikė savo suvažiavimą Wilkes Barre, Pa., atvyko į kietos anglies apietinkes, kur buvo patiktas su didele iškilme. Pakeičiant ant stočių laikė prakalbas. Prezidento mieriū buvo netikrasti populiariskumą tarpe kalnakasių, bet podraug prisigerinti airiams, kurie iki tol laikėsi demokratų partijos. Tas jam iš didelės dalies nusisekė. Pribuvo Mitchell'is, kardinolas Gibbons, kurie kiekvienas pagyrė prezidentą.

Delei Sachalino lietuviu

Pagal patarimą korespondentų į „Vienybę“, 3 d. rugpiučio, aš pasiunčiau į Japonijos Legaciją, Washingtonan, tokią gromatą (žinoma angliškoje kalboje):

„Su džiaugsmu mes skaitome laikraščiuose, kad Japonai užėmė jau ir Sachalino salą, ir ten rengia civilišką administraciją.

Lietuviai gyvenantieji Suvienytose Valstijose, po tulo apšnekejimo laikraščiuose patarė, kad atkreipėmės į legaciją dėl labo „politiškų nusisikaltėlių“ — jeigu tarp jų atsirastų tūli lietuviai, ir prašyčiau malonės dėl jų, beje išliuosavimo. Jeigu keletas iš jų arba ir visi — kada taptų išliuosuoti — panorėtų atkakti į Suvienytas Valstijas, mūsų lietuviai kolonistai ketina uždengti lėšas jų atkeliavimo, ir pasirūpinti apie jų gerovę po atkeliavimo.

Mes neprašome nieko dėl paprastų kriminalistų, su kuriais mes neadorime nieko bendro turėti, bet mes maldaujame delei palytiškųjų kanki-

nių, kurie galbut ten vargšta, nežinant jų buveinės pašaliniam svietui arba ir jų artimiems draugams.

Jeigu Japonijos vyriausybė malonėtų išklausti mūsų prašymą, Lietuvių tauta tą malonę priimtų su dideliu dėkingumu“.

Ant šito prašymo, 8 d. rugpiučio, atėjo šitoks atsakymas trumpas:

„Dar per anksti yra pasakyti, kas taps padaryta, su politiškais kaliniais, sugrustais ant Sachalino salos. Dalykas be abejonės bus svarstomas su didele atyda ir, turbut, taps nuspręstas per vyriausybę Tokio. Su guodone E. Ki Hioki“.

J. Šliupas.

Iš lietuviškų dirvu Amerikoje

Waterbury, Conn. 23 d. liepos atsibuvo lietuviškos, vyskupui priguliničios bažnyčios šventimas. Iškilmės buvo neperdidelės. Kunigų pribuvo daug: lietuviškų tik keturi svetimi, tačiau airiškų buvo daug, nes zokoninkas iš visų pajiegy stengiasi prisilaužinti airišiams, net užsikvietė airių draugystės. Lietuviškos draugystės dalyvavo tik dvi: šv. Juozupo, ir Saldžiausios širdies pono Jezuso kareiviška, zokoninko suorganizuota (mat zokon. kareivį arba tikroį prasmėj žodžio žmogudį pritaiko prie saldžiausios Kristaus širdies. Kristus rodo mokė žmones meilės artymo, o ne žudynės).

Žmonelės dabar džiaugiasi igiję didelę gražią bažnytėlę. Bet ar ištikro mums verta džiaugtis? Ar iš tikro ta „Motina mūsų“ mus alkanus papeinės? trokštančius pagirdys, nuogus pridengs, pavargusius priglaus? Ne, ji nuo to visko atsisako, jos mieris yra tiklupti, kad ir paskutinį skatiką, jei tik lupasi, o vis aiškinama, kad ant „Dievo garbės“. Mat, automobiliai, šunes, namai su

daug ragų ir kiti zokoninko privatiški, bet aristokratiški dalykai, už pinigus ant „garbės Dievui“ aukautus supirkti, tai vis „Dievui garbė“. Negana to. Ta „Motina mūsų“ uždraudžia protauti apie dalykus mums neaiškius žodžiu sakant palieka mus dvasiškais vergais kaip laikė mūsų tėvus, tėvukus, senius, prosenius — todėl kad duotumės tai „Motinai mūsų“ išnaudoti, o vis mat ant „garbės Dievo“. Tai tiek iš to gražios ir didelės bažnyčios mes apturėsime naudos.

Tikra motina mūsų tai yra rengiama tautiška prieglaudos kolonija kuri mūsų senelius ir koliekas po motinišku sparnu priglaus ir vargo ašaras nušluostys. Kas ant tautiškos pavargėlių kolonijos aukaus, tas tikrai garbę pas Dievą užpelnys ir garbę Dievui padarys, nes už šituos pinigus nieks nepirks ne automobilį, ne šunų, ne kitų niekniekių, bet jie bus sunaudojami ant to miero, ant kurio aukauti.

Vietinė D. L. K. Gedimino draugystė prieš porą metų paskyrė 50 iš savo izdo parengimui savo sąnariams baliaus. Tas praėjo, nes laukėm pasiprovijimo. Pereitą pavasarį kaip užsiliepsnojo Maskolijoj revoliucija, vietinis revoliucijos komitetas pasiuntė į vietines draugystes užkvietimo laiškus, kad kiek norint aukautų revoliucijos reinalams, ir nuo D. L. K. Gedimino kaipo laisvos ir gerai finansiškai pasiturinčios draugystės tikėjomės, jog ji ne mažą auką paskirs. Apsivylėm vienok, ant pašalinių reikalų esą draugystė neturint iš ko aukaut, štai į kelis mėnesius vėliaus nutarė 20 savo sąnariams ant pragėrimo. Tai tau ir laisvamanių draugystė! Mat už vis švenčiausi mieriai tai alkoholis — ta nuodinga buiza, kuri niekad neprisotina. Teip rōdos kad už tą buizos kaušą savo Tėvynę ir brolius parduotų, jei tik būtų galima.

Mat vaterburiečiai kitados buvo paveikslu kitų kolonijų lietuviams, šiandien gi temydami į mūsų darbus — įperdidelį susipratimą — turi veidas parausti. *Tautietis.*

Springfield, Oh. Skaitlius mūsų viengėnių šioje apielinkėj visai sumažėjo, nors darbai eina pūsetinai. Keletas mūsų likusių viengėnių vakarais daro susirinkimus apsvarytyt savo padėjimą ir kaip nuverstį neteisybės jungą. 7 d. rugpiučio buvo laikytas susirinkimas kuopas L. S. P. A. Pribuvo keletas lietuvių ir iš kitų miestų dasizinti apie mūsų organizacijos mierius. Draugas O. D. paaiškino jos mierius ir su kuom ji veda kovą, koku būdu galima pagerint darbininkų buvis. Draugai išgirdę apie socializmo mierius noriai prisirašė prie kuopos. Draugas A. K. paaiškino kaip svarbu yra dabar šelpti kiek galint revoliuciją Lietuvoj, kad išvaduoti mūsų tėvynę nuo sunkios priespaudos. Susirinkusieji sumetė keletą centų revoliucijos reikalams; pinigai pasiūsti Centr. kasieriui J. Šliupui.

S. Skundzius.

Plymouth, Pa. Rugpiučio 3 d. buvo čia paprastas susirinkimas 24-os kuopos L.S.P. A. — Apsvarsčius apie tai, koku būdu galima būtų pasekmingiaus padidinti kuopą ir abelnai varyti socializmo propagandą, lygiai ir agitaciją link šelpimo revoliucijos Lietuvoje, — kuopa nutarė tam tikslui parengti ant 3 dienos rugsėjo, nedėlioj, viešas prakalbas su deklamacijoms ir — jei bus galima, — su doinoms. Užprašyti kalbėtojus ir iš kitur. Salė jau nusamdyta pas Zdanavyčių.

Kuopa ketina ir toliau — kiek tai bus galima, — parengti nors retkarčiais tokias prakalbas.

Easton, Pa. Darbai pas mus eina vidutiniai ir lietuviai daugiausiai dirba liejinyčioj, kvarbų dirbtuvėj, o keletas dirba aksomų, raikščių dirbtuvėse ir akmenų malune. Kvarbų dirbtuvėj moka \$1,61—\$1,71 ant dienos, liejinyčioj truputį daugiau. Daugelis lietuvių iš čia iškeliauvo į Pittsburgą, kur esant galima daugiau uždirbti. Lietuviai mažai rūpinasi apie tautiškus ir darbininkiškus reikalus. Susieję praleidžia laiką ant zaunų. Jeigu kas norėtų paskaityti kokią naudingą knygelę ar laikraštį, tai nuo to šalinasi. Net ir tie, kurie yra pamokęti ir pabėgę nuo maskolių valdžios, kurie turėtų suprasti Lietuvos padėjimą, jos kovą už liuosybę, snaudžia sau ir nieko neveikia. Gėda broliai, kad taip greit užmirštate viengėnių vargus. Nors po pusę dienos uždarbio turėtum paaukauti tiems, kurie lieja dabar savo kraują už Lietuvos liuosybę. Keletas lietuvių baudė pereit per grindašias, pakolektavot ant revoliucijos. Sakė girdėję visko, bet naudos buvę mažai, pažinę gerai lietuvius, bet suprantančių reikalus atradę labai mažą skaitlių.

Kapitalistų Giltinė.

Susivienijimo L. A. reikalai. Pataisymas.

Aš A. Brukas teisingai rašiau „Vienybės“ 31-mam numerij ir prašiau guodotino tamstos P. Mikolainio, idant pataisytų tą klaidą ir labai tą slėgiantį mane apsunkinimą.

O aš ant p. P. Mikolainio ne užsiuoliau ir ne apjuodinau, tiktai pajieškau savo teisybės ir viskas. O jeigu tamsta Mikolainis nori mane vadint kitoku vardu, tai galite vadint, koku tik norit, kadangi aš jieškodamas tikros tiesos nebijau nė šimto pilnų vardų. Ir da sykį sakau, kad aš ne užsiuoliau ant P. Mikolainio ir

neapjuodinau tamstos tiktai gražiai prašiau, kad pataisytų klaidą. O kaip negalit, tai tegul teip buna, tik saugokitės, kad kitą sykį kitai ypatai teip nepadaryt, ba tai yra labai skaudus smugis bereikalingai kęsti žmogui. *A. Brukas.*

Scranton, Pa. Guodotinas tamsta Petras Sarpalius papiešė į gazetą, kad aš jieškau to, ko nepamečiau. Čia eina daugiau negu butau pametęs. O p. P. Sarpalius ir išlendi visai be jokio reikalo, kadangi aš tamstos visai ne be užgavau niekame ir nereikalaunu nuo p. P. Sarpaliaus nė jokių paaiškinimų ir priekabių. Aš ne tiktai vieną turiu laišką kurį paėmiau ant susirinkimo, ale ir da vieną, kuri rašo M. Paltanavyčius šiteip: Berzelio 29—1905. Tamsta Adolf Brukas Scranton, Pa. Guodotinas tautietis. Tamsta atmeni, jog ne aš skaičiau delegatus tiktai P. Mikolainis ir kaip jis man padavė juos surašytus, teip aš turiu juos išsiuntinėti, kad tamsta buvotė ant visų sesijų teip tai tikiu tamstai. Gal atsitiko, jog kaip tamstą šaukė, nenugirdote ar kaip ir užrašė tamstą kaipo nebuvusiu, jog tas su daugeliu atsitiko.

Viskas ką aš galiu parašyti tiek, jog galėjo buti sekretoriaus Mikolainio apsirikimas ir bereikalingai tamstą nebusiu užrašė. Teip rašo M. Paltanavyčius. Taigi aš nežinau už ką P. Sarpalius prie manęs kabinasi, kadangi aš prie jo nienko neturiu. *A. Brukas.*

Su šiuomi pranešu draugam ir kitiem, jog turėdami reikalą link S.L.A. zenklelių ir gramatikų, teiktumėtės kreiptis prie centrališko kasieriaus S. L. A., nes tie daigtai stovi pas kasierių ir jisai laiko jų rekordą.

Paaiškinimas 24 kuopos S.L.A. kaslink prisiūstos jiem gromatos.

Jeigu A. Brukas turi tiesą — tai yra jeigu turi liudininkus,

kad jisai buvo ant antros sesijos, tai jis turi tiesą pareikalausti atšaukimo, neteisingo apkaltinimo priešai kuopą, ne nuo manęs, bet nuo p. Mikolainio, nes p. Mikolainis laikė skaitlių delegatų ant seimo, kurie buvo ant sesijų ir kurie ne. Kad aš parašiau gromatą, tai tik dėlto, jog p. Mikolainis man tą darbą padavė, priduo-damas vardus nebuvusiu ant sesijų delegatų.

Surašas delegatų pas mane iki šioliai yra.

M. Paltanavyčia
Knyg. S.L.A.

Rugpiučio 11 dieną priėmiau aukas dėl Kazio Kilikeyčiaus \$7,39; J. H. Puidos ir P. Kaminsko sukolektavota nuo Pana, Ill., lietuvių. Šitos aukos buvo pasiūstos pat centr. kasierių Gegužio 3 d. Bet per klaidą pasiuntė T. Pauzis iš Plymouth, Pa. į vietą T. Paukštis Pittston, Pa., ir pertai susitrukdė lig šiai dienai. Aukautojų vardai šitie: F. Ratkus 50; J. Puodžiunas 25; J. Krakankas 25; A. Jeromavyčia 25; J. Nash 25; J. Jokubaitis 25; M. Zvinakienė 25; N. Zariackas 25; K. Gencus 25; A. Kollar 25; B. Sarpalis 25; J. Stanton 25; M. Jaromavyčia 25; P. Kaminskas 25; J. Ambrazas 25; O. Peckis 15; P. Markauskas 15; A. Derešius 15; M. Jeromavyčia 15; M. Zariackas 15; M. Peckis 15; A. Zitkus 10; D. Vitkus 10; B. Vainauskas 10; F. Užpera 10; S. Stočkus 10; J. Dilbaitis 10; P. Delčionis 10; J. Ratkus 10; A. Karpus 10; J. Franskus 10; O. Vitkienė 10; V. Smuila 10; M. Derešius 10; J. Jaromavyčia 10; J. Peckus 10; J. Ragutis 10; M. Skinkienė 9; P. Vitkuvienė 5; C. R. Lester 5; K. Morrison 5; J. Jaudis 5; J. Kaminskas 5; J. Karpienė 5; M. Gedvilienė 5; J. Zatoras 20; U. Puida 15; J. H. Puida 10.

Iš viso \$7.39

Jonas Skrutulskas
S. L. A. kasierius.

čius žmonių, kenčiančių už savo nuomones. Kodėl žmonėms neduoda kalbėti?

— „Teip, labai gaila, kad tamista neatėjai pas mus ir mes tamistos pirmiaus nepažinom“. Kunigaikšienė ištarė tuos žodžius, man rodos, be užpakalinės mislies ir matomai, ji tikrai pasigailėjo, jog pas mus užmuša tik dėlto, kad žmonėms surakino burnas.

— Bet tamista jog žinai, ką padarė su darbininkais 9 sausio, kada jie ėjo pas darbą? Nejaugi jus manėt, jog tas gali likti be atlyginimo? Šita briaunioji karė, kurią veda su tokia neapykanta žmonių.... Jus apreiškėt karę žmonėms, mes priėmėm epuiškumą. Aš atiduočiau tukstantį gyvasių, o ne vieną. Rusija turi būti liuosa.

— „Bet garbė, tėvynės garbė“ — užtėmino ji. Aš, dar kartą sakau, buvau labai suerzintas, teip kad nedaviau jai kaip reik išsireikšti.

— Tėvynės garbė — atsakiau su pasityčiojimu.

„Ar gi Tamista manai, jog ir manas nevarsieina keletė? Ar gi jums rodos, kad mes teipgi nege džiūm žmonėms laho?“

— Teip jus dabar kenčiat... tariau aš labai... padėkim j šali labai. Tie, kurie, kaip jus sakot, viena ranka ji daro o kita laiko užpakalį j eili. Mudu nutilom ir aš pasidėdau. Kunigaikšienė teipgi suputij nurimo ir pradėjo pasigailėti. „Konigaikštė: jis... t... mirties, dėlto jis... general guernator... kad jis... žmog... Ča aš vėla pertraukiau kuonigaikštienę ir kad neozgauti jos jausimų, tariau: „Nekelbėsim apie kunigaikštį. Aš nenoriu su jumis kalbėti apie jį. Aš pazakysiu viską teieme. Jos zinot, jog aš tą viską papildžiau su pilnu apsvaistymu. Did. kunigaikštis buvo tam tikros rušies politiškas veikėjas. Jis

zinojo, ko norėjo“.

— „Teip, aš negaliu su jumis vesti politiškų ginčų. Aš norėčiau tikrai, kad jus žinotut, jog kunigaikštis jums atleido, jog aš melsiuosi už jus...“

Mes žiurėjom viens į kitą, to neslėpsiu, su kuo kokiu mistišku jaosmu, kaip du mirtieji, kurie politiko gyvi. Aš — neturėjau jėgų, organizacijos, p... , dėlto mano noro... .

— Ir aš, žinoma, manau, jog kunigaikštienė, ne lejan nutėmė ant jos vėlo išpaikimą dėkingumo, je ne ma, o būt li kimui už... .

— Aš manau, kad... .

Tas man buvo ženklu pripažinimo mano pergalės, ženklu jos dėkingumo likimui už užlaikymą jos gyvybei ir metavojimo jos... .

— Mano... .

— „Suliev... .“

Smulkmenos.

PRAVOSLAVIŠEOS DVASIŠKIJOS REKALAVIMAI.

„Slovo“ patilpo Maskvos dvasiškijs užrašas apie jos norus ir siekimus, kurie bus labai įdomu žinoti ir katalikiš

kai visuomenei, kuri da greit pamatys savo dvasiškiją su panašiais siekais.

„Sventininkas, — skritome ten, — turi pasikelti ant visų politiškų partijų: faizėjiškos-konservatiškos, sad-lukėjiškos-liberališkos ir erodiškos ra... („pridvorno“), plačioje... „mejl...“.

— „Slovo“... .

— „V...“

— „Vysko...“

— „Dabartinį...“

— „Dėv...“

koms“, o į to vietą melstis už visus žmones, „ypač varguolios, nelaimingus, apleistus, kalėjimuose kenčiančius ir tt.“

Minykai, turį grįžti į savo įstatymiškus rūmus — „liuoso noro ubagystės ir atsitolinimo nuo svieto“, o ne būti išnaudotojais žmonių. Pludimas pelno iš draugijos mentos į klictorijų skarbais turi būti be jokio atsklymo susabdyt s... .

ŽINGEIDUS KLAUSIAI.

Maskolštam laikraštyj (cen... .) „Slovo“... .

— „Poas...“

— „Kaip...“

— „Be to...“

— „Ar...“

— „Pagal...“

RUSKIVAS APIE JUDĄ ISKARIJOTĄ.

— „Zinomas...“

— „Mes...“

buvo niekšas aršesnis už visus paprastus niekšus. Jis buvo tikrai paprastas žmogelis mylintis pinigais ir kaip visi pinigų mylėtojai nesuprato Kristaus... Jis nenorėjo, kad jį užmuštų. Jis persigando, kada patyrė, jog Kristų nužudė, metė pinigais į šalį ir pats pasikorė. Ar daug iš mūsų pinigų mylėtojų, kaip jūs mislinat, teiktusi pasikart dėlei kokios nebuk užmušėjystės? Bet Judas buvo paprastas savmylys, žioplas vagišius... Jis nesuprato Kristaus, o tikėjo į jį labiau negu bent kuris iš mūsų; matė jo stebuklus ir manė, jog jis yra ganėtinai stiprus apginti save, o jis, Judas, visgi galėjo sau pasipelnyti... Bet ar ne taip lygiai elgiasi kiekvienas pinigų godus žmogus po visą pasaulį. Jis neniekina Kristų... bet Kristus jį neapeina — nemato naudos labdarystės darbe; naudojasi visokiais atsitikimais savo ypatingam lobiui. Ir taip kiekviename žmonių buryje atrasi tulą dalį tokių žmonių... kuriems įgijimas pinigų yra svarbiausias mieris. Ir jie juos įgyja — įgyja visokiais neteisingais keliais, labiausiai su pagelba pačių pinigų arba kaip sako kapitalo pajiegoms... Tai yra budas mūsų dienų Judų rinkti pinigų”.

Unijos mainu darbininkai ir jų sutaupojimai.

Jei jie nori sutaupoti daugiau pinigų ir nepatroti to, ką jie turi, jie privalo neapleisti unijos.

Sutaupojimo budas visuose angliakasių distriktuose, kur tik mainieriai priguli prie unijos, zako, kad pas juos dabar yra daugiau padėta mainierių pinigų, ne kaip kada nors pirmiau. Jie teipgi sako, kad mūsų žmonės turi daugiau pasidėję, ne kaip anglai. Vieni iš jų turi pasidėję tik po kelis šimtus — tie da neseniai šioj ša-

lyje yra — kiti turi po kelis tukstančius. Kiti atsiėmė pinigais, ką jie buvo susitaupoję ir pasistatė sau namus arba pradėjo biznius. Bet visur iš tų distriktų pranešama, kad pasidėkavojant geriems uždabiams, unijos išgautiems, jie gali sutaupoti pinigų ir daugiau pinigų, ne kaip pirmiau jie sutaupodavo.

Yra tai išlygos, apie kurias mums labai smagu išgirsti. Iš to mes da aiškiau matome, kiek gero mainu darbininkams unija padarė, nes mes sulyginome su pranešimais bankų iš tų distriktų, kur mainieriai nėra susimezge į uniją, ir skirtumas yra didelis. Tei darbininkai, priversti užsiganadinti iš mažos mokes ties, ir daugelyje atsitikimų priversti mokėti kompanijoms augštas prekes už gyvenimui reikalingus daigtus, labai mažai ką gali sutaupoti, arba visai nieko.

Mes paklaustume mainu darbininko, kura skaito mūsų laikraštį, kuriam distrikte jis bevelytų gyventi, ar ten, kur unija iškariavo darbininkams geras prekes ir kur jis gali sutaupoti pinigų ar ten, kur darbininkai neturėjo tos dvasios, kad susimezgti į uniją, ir kur jie negali sutaupoti pinigų?

Nėra nė reikalo laukti atsakymo.

Teipgi nėra reikalo sakyti, ką, palei mūsų nuomonę, darbininkai neprigulinčio prie unijos distrikto privalytų bevilkinimo daryti. Jei jie negali matyti, kiek daug gero unija jiems padaro, jie tikrai turi būti akli.

Ką mes ypatingai norime pasakyti, yra tai į žmones unijos distriktuose, kurie turi pasidėję pinigų bankose. Ar jie nori juos ten laikyti ir ar jie nori padidinti juos? Yra tarp jų su pinigais bankoje žmonių ir tokių, kurie neužsimoka savo mokes ties į uniją. Kiti iš jų (mes tikimės, kad nedaugelis tokių yra) išsiskako, kad nepri-

gulėti prie unijos ir naudojasi iš to, ką kiti iškariavo jiems. Toki žmonės yra paojingi visai unijai ir jie turėtų gedytis pažiūrėti į akis unijos darbininkui. Jie neapsieina teisingai su savo draugbroliais darbininkais.

Jei bus straikas, kada sutarties su operatoriais išibaigs kitą pavasarį, mainieriai negalės daugiau pinigų į banką dėti. Daugelis turės nuo pirmiau padėtus išsiimti, kad turėti iš ko gyventi. Žinoma, jie nenori straiiko, jei jį galima prašalinti.

Operatoriai teipgi nenori straiiko, jei jie nematys, kad gali imti viršų ir numušti darbininkų algas. Jei jiems pasiseka tą padaryti, tai mokėdami sumažintas algas jie daug daugiau laimės, ne kaip per straiiką patrotijo. Operatoriai yra gudrus biznio žmonės, jie nedasiliais straiiko, jei jie nematys, kad jie gali išlaimėti, ir tik vienas dalykas gali jiems duoti viltį išlaimėti — tai unijos silpnumas.

Jei jie matys, kad unijoje yra nedaug sąnarių ir kasoje nedaug pinigų, kad prilaikyti straiiką, tada jie pasistengs priversti darbininkus dirbti už numazintą mokes tį arba straiikuoti ir pralošti.

Tai toksai padėjimas. Aišku, kaip diena, ir tik vienas dalykas pasilieka mainu darbininkams daryti, tai sudrutinti uniją teip, kad operatoriai bijotų prieš ją pakilti. Reikia tą daryti be vilkinimo. Kiekvienas sąnarys, kurio yra užsivilkę mokes tys, turi būti priverstas tuo užsimokėti, angliakasiai, kurie da nėra unijos sąnariais, turi būti pritraukti prisirašyti prie jos, ir kiekviena kuopa (local'as), kuri yra silpna pinigais ar sąnariais arba ir abejais, privalo būti sutvirtinta. Unijos darbininkai, kurie nori susitaupoti pinigų, turi tą padaryti, ir niekad nebus per anksti pradėti tą.

Isz visur.

Duesseldorfe buvo perkrautinėta byla dviejų kaprolų kaltinamų už žiaurų apsiejimą su rekrutais. Prie menkiausios progos, apskųstieji kankino rekrutus, spardė kojoms, mušė per veidus ir privertė juos kartis. Tam tikslui jie pridrutino kilpą prie sienos ir viens iš rekrutų turėjo užsilpt ant stalelio, jam narino ant kaklo kilpą ir paskui budeliai atitraukdavo iš po kojų stalelį. Ta byla išėjo į aikštę tik po 5 metų. Rekrutai neišdavė, nes bijojo kaprolų. Viens iš kaprolų gavo 3 metus kalėjimo, antrasis 3 mėnesius.

Prancuziškas daktaras Tirseline išskaitė, jog nuo dziovos miršta Prancuzijoje kasmet 150 tukstančių žmonių, Austrijoje 130 tukst., Vokietijoje 112, Italijoje 60, Anglijoje 58, Belgijoje 16 tukst. Sulyginant su kitom ligom, pasirodo, jog nuo dziovos miršta 38 syk daugiau negu nuo rauplių ir skarlatinos, o 16 syk tiek kaip nuo tyfuso.

Kolera nuo pirmo savo pasirodymo Prancuzijoje 1732 m. išpjovė 350 tukst. žmonių, o dziova į tą laiką užmušė apie 8 milijonus.

Rygos teismo butas perkrautė byla Martino Dalbino, kaltinamo už tą, jog pereitą pavasarį sutikęs parke keletą karėlių, kalbėjo jiems, kad neklausytų savo vyriausybės ir nešaudytų į demonstrantus, kaip tai jie darė žiemą. Teismas nubaudė vienais metais kalėjimo.

Tyrinėjant karišką arsenalą Liepojuj pasirodė stoka keletos tukstančių šaudyklių ir 50,000 šuvių.

Varišavoje tapo nuspręstas ant mirties bausmės Dovydas Cohila už užmušimą policijanto.

Po daugel metų tarybų, Danijos valdžia padarė kontraktą Žiemine Telegrafo kompanija pervesti kelelį nuo Islandijos iki Danijai. Iš tos priežasties kilo politiški nesutikimai pačioj Islandijoje, o Marconio kompanija pasisielė įtaisyti telegrafą be vielų tarpe Islandijos ir Norvegijos.

Kazokų apskrįčio dvarponiai ant suvaziavimo padarė tokį nusprendimą: „Kadan gi ant kazokų uždeda ypatingas priedermes užlaikymo tvarkos valstybės viduryje, ir jiems parsieina pildyti policijos užduotę, kas yra priešinga visai kazokijos istorijai, kurie visados tarnaudavo kaip kariumenė, susirinkimas linki, kad butų užvesti tam tinkami buriaraitos policijos, paskirtos užlaikymui vidurinės tvarkos, kazokusgi nuo to darbo paliuo suoti, kaip neatsakančio jų kariškam padėjimui“.

Saratovo karės teisme tapo peržiurėta byla rezervistų, kurie pasipriešino valdžiai imant į kariumenę. Juos ėmė per prievartą iš ko kilo muštynė. Teismas nubaudė du rezervistu pusantrų metų kalėjimu, kitus areštu ant 8 nedėlių.

Aukos kankintiniams.

Wilmington, Det. M. Dovydaitis 50 c.; J. Orininkaitis 25; V. Dovydaitis 10; J. Pasukarnis 25; M. Puckis 25; J. Butkauckas 25; J. Blazis 25; Ceglis 10; J. Baltrušaitis 25; J. Mačiūnaitis 25. Iš viso \$2,45. Atitraukus mokslaeiviams 1,25 — lieka \$1,20.

Buvo \$520,63

Iš viso \$521,83

Aukos mokslaeiviams.

Iš Wilmington, Det. (žiurėk angščiau) \$1,25

Buvo izde \$16,41

Iš viso \$17,66

Kaip Sicilijos kaimiečiai kovojo už tiesas.

Bet atsirado nauja nelaimė. Prekės už sierą, vyną ir vaisius baisiai susimazino. Vynuogių daržų ir sieros kasyklų valdytojai užkrovė visą našta ant kaimiečių, subrangindami žemę ir mokėdami dar mažesnes prekes už darbą. Ką daryti? Kentėti ir žiurėti, kaip pačios ir vaikai miršta iš bado! Žinoma kaimiečiai buvo įpratę kentėti, bet kantriai kentėti galima tik tada, kada yra viltis ko nors geresnio sulaukti. Bet kokia galėjo but viltis?

Ir žiurėk, apšviestiesniejie kaimiečiai pradeda rinkties ir apsvarstinėti savo padėjimą; besvarstinedami pamatė, kad ilgiaus kentėti negalima; reikia ką nors išmislyti, idant pagerinti savo buvį. Greitai išsiplatino kalbos apie Sicilijos kaimiečius: vieni kalbėjo, kad kaimiečiai uždėjo draugystes, į kurias priima visokius palaidunus, vagius ir žmogžudžius; kiti sprendė, kad kaimiečiai rengėsi pakelti maištą ir kad jiems pagelbon eina mokytojai, advokatai ir tt., — žodžiu sakant, išsiplatino visokios kalbos. Dvarponiai ir arendatoriai pradėjo skųsties ant kaimiečių valdžiai, — ir valdžia nusigando. Seniaus, pakol kaimiečiai kentėjo, valdžia mažai apie juos rūpinos, dabar išsiuntinėjo į Siciliją čionovninkus dasizinti, kas ten dedas tarp kaimiečių. Pradėjo rašyti apie kaimiečius laikraščiuose, — ir šie siuntinėjo savo raštininkus į Siciliją tikrai dasizinti apie kaimiečius. Tarp kitų į Siciliją nukeliavo garsus rašėjas Rossi.

II.

Nukeliavęs į Siciliją, Rossi pirmiausiai kreipėsi prie valdžios perdėtinių, kurie buvo nusiųsti dasizinti apie kaimiečių judėjimą, mislydamas iš jų dasizinti teisybę, bet pasirodė, kad jie nieko nežino, nes nėjo prie kaimiečių, bet prie ponų, kurie suprantamas daiktas, kitaip apsakė apie kaimiečių gyvenimą. Nieko negaudamas žinoti Rossi kreipėsi prie kaimiečių vadovų. Jie susitiko jį visai kitaip. Kaimiečių draugysčių atstovai nuo jo nieko neslėpdami išpasakojo kaip jiems reikia kentėti skriaudas nuo ponų — kapitalistų ir ką jie nori iškovoti su savo draugystėmis.

Italijoje nėra vienvaldybės, kaip prie mūsų, bet yra konstitucija, kuri paveldi darbininkams susiejimus, išleidinėti laikraščius ir vienyti į draugystes. Dėlto Sicilijos kaimiečiai nieko nenuslėpė nuo Rossi.

Kaimiečių vadovai užprašė jį aplankyti kaimiečius, pažiūrėti į jų gyvenimą.

Rossi taip ir padarė: Jis išvaziavė drauge su vienu vadovu visą salą ir viur, kur tik galėjo, kalbėjo su kaimiečiais. Teip, ant pav., įvaziavo jis į vieną didelį kaimą — kantonosė; kuriame išviso buvo apie 9000 gyventojų, o prie

kaimiečių susivienijimo prigulėjo pustrėčio tukstančio vyrų ir apie 1000 moterių. Rossi įvaziavo ten nedėdienyje nuo ryto ir ten tame laike buvo kaimiečių susivienijimo susirinkimas. Svečius priėmė labai meiliai ir su džiaugsmu atsakinėjo ant jų visų klausimų.

— Dėlko prie jūsų susivienijimo priguli teip daug sąnarių? — Rossi užklausė.

— Dėlto, kad mes dabar supratom, kad susivieniję į draugystes mes galim sulaukti geresnio buvio.

— Teip, bet ko jūs reikalaujat? Su kuo jūs nesutinkat?

— Klauskit geriaus, su kuo mums reikia sutikti, — atsakė vienas iš kaimiečių: — Matykit, aš neturiu žemės, darbą aš galiu gauti tik ant pusės metų, o per likusį laiką mūs niekas nereikalauja. Ant sanvaitės aš užpelnau ar pustrėčio arba tris rublius 1), bet teip atsitinka gerame laike, o blogame dar mažiau?

— Ką jūs darot, kada nėra darbo?

— Ką darom! Renkam visokias šaknis ir verdam iš jų valgymą...

— Ar tamista turi šeimyną?

— Teip, turiu pačią ir dvejetą vaikų. Už vieną butą aš moku 26 rublius per metus. Gulim ant šiaudų, bet kad yra darbas, tada perleidžiam naktis ten pat ant lauko po dangum...

— Ar gi jūs visi neturit žemės? — užklausė Rossi.

— Ne, aš turiu žemės, — atsakė antras kaimietis. Bet ir neina geriaus. Žemės mažai, o mokesčiai dideli. Visas pelnas nuveina ant užmokėjimo mokesčių!

— Mūsų pačių duonos retai kada užtenka, — atsakė kitas kaimietis, — reikia eiti bernauti su visa žeme.

— Bet ko jūs tikrai norit? — atkartojo Rossi.

— Ko mes norim? — atsakė jauna kaimietė:

— Mes norim, kad grapai ir baronai nesiurbtų mūsų prakaito, kad nebutų bagočių, nė pavargėlių, kad visiems butų duonos, mums ir mūsų vaikams. Visi turi buti lygūs. Aš auginu penketą vaikų; visiems reikia valgyti; gulim ir dirbam mes vienoj triboj, o koks ten dvarponis vienas užima 10—12 kambarių.

— Teip... Taigi jūs norit viską išdalyti tarp visų vienodai? — Užklausė Rossi: — Bet ar jūs nebijot, kad greitai vėl busit nelygūs?

— Ne, visai nenorim dalyti, — atsakė kaimietė: — Reikia tik tai, kad žemė prigulėtų visiems ir kad mes visi ją apdirbtume ir visi maitintumės jos vaisiais.

— Na, vienok ką apie tą viską sako jūsų kunigai?

1) Italijoje rublių nėra, bet lyrai. Kiekvienas lyras lyginas ant mūsų pinigų 40 kap.

(Bus daugiau)

Lietuviu tauta

senoveje ir sziadien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

ANTRAS TOMAS.

(Tęsa.)

kokius neprietelius (et ab hostili quolibet invasore). Todėl Gediminui kariaujant prieš kryževius, antpuolė buvo ant lietuviškų žemių palei Viliją ir aplink Novgorodką Levas ir Andrius, apie ką anksčiau minėjome, ir Levas, kunigaikštis Lucko, buvo užėmęs Brasčius (Brestą) ir Drohičyną. Mat jiems rūpėjo atimti nuo Lietuvos Pagirėnų kraštą, beje pietinę dalį buvusios Jetvingų žemės su miestais: Brest, Drohičyn, Mielnik, Bielsk, ir tt., už kurią šalį jau ginčus vedęs buvo Levas Danylovyčius su Traideniu, pasimirus Švarnui Danylovyčiui. Bet Gediminas apie 1320 m. Rusinus išvyjo, prie Lietuvos pridėjo Pagirėnų šalį ir priglaudė prie valdynių Keistučio.

Andrius, matydamas, kad varu neįgalės, susitaikino su Gediminu, ir savo sūnų Jurgį (+1337) sutuokdino su dukterimi Gedimino, o savą dukrą Bušą išleido už Gedimino sunaus Liubarto. Andrius ir Levas pasimirė 1324 m.

Tokiu būdu rubežiai D. L. Kunigaikštystės prie Gedimino buvo maž-daug toki: į šiaurę susidūrė su valdynėmis Vidžemio zokono pagal rybas Kuršo ir Vidžemio; po tam, pereinant per Dauguvą augščiaus Dunaburgo, rubežių ėjo išilgai pietinių rybų Pleskavos žemės iki rubežių Smolensko kunigaikštystės; į rytus rubežiavosi Lietuva su Smolensko valdynėmis ir po tam, Padniepriu iki išteka Prypetės—su žemėmis Sieversko ir Černygovo; į pietus rubežius ėjo į vidudienį nuo Prypetės, palytė lamas šiaurinį rubežių žemių Kijevos ir Volynijos iki vakarų Bugo; į vakarus—žemynlink Bugo ir Niamunu iki Gartenui D. L. Kunigaikštystė rubežiavosi su Lenkija ir Mōzūrija; galiausiai, nuo Gartino Niamunu, iki išteka tos upės, traukėsi rubežius su Prūsijos kryževiais.

Tokiu būdu apie 3 dalis žemės tose rybose apgyveno rusiški gyventojai ir Lietuva pastojė drutu centru jau anksčiau XIV-me šimtetyje, aplink kurį turėjo kuopintiesi silpnėsės Rusų valdynės. „Teisybę sakant, ne aršiausiai išėjo toms šalims Rusijos, kurios dabar pateko Lietuvai. Jos atsivalnino nuo sunkaus Totorių jungo, o Gediminas neskriaudė Rusinų nė lobiuose, nė religijoje, nė tiesose. Priešingai, jis guodojo pravoslaviją ir leido savieias vaikams ir bajorams krikštytiesi palei Graikų įmonius“ (Illustr. Narod. Istorija Rusi, Lwów, 1890). Anot autoriaus minėtos knygos, Gediminas dabar arčiausiai apsipazino su rusišku mokslu ir literatūra, ir į Lietuvą paėmė daug mokintų Rusinų: popų, remesninkų, artistų. Tiek daug rusiškų žemių viešpačiu budamas, Gediminas su kitų šalių valdymierais susirašinėdamas vadino savę karaliumi Lietuvos ir Rusijos (rex Litwinorum Ruthenorumque arba rex Lethwinorum et multorum Ruthenorum).

To viso neišvengtina buvo išėiga, kad Lietuva ateitėje turėjo persiimti su did kunigaikščiais Moskva, kuri pastojė antru centru, traukiančiu prie savę silpnėsės Rusijos kunigaikštystės. Rods Moskvos Did. kunigaikštystė mokėjo labiausiai sukonzentruoti savo spēkas, nes dauguma kittaučių Fin-

nų padermės, gyvenančių jos rybose, pasiliko passyviška masė, be įtekės ant polytiškos linkmės valstijos, kuri ant anų teip-gi atydos savo nekreipė: Vyresnybė turėjo ant akies tik-tai mokkviškius mierius, kaip vakarų link prietaikmiui prie smulkesnių skryčių, teip rytų link—kovoje su auksinės ordos chanais, gresmiausiai dėl savę susiedais. Padėjimas-gi Lietuvos buvo kitokis: lietuviškoji šalis, kuri įsteigė savo viešpatystę ir turėjo garsius valdymierus, atsižymėjo pažymia energija, turėjo savo tautiškus reikalus, kuriuos reikėjo ginti nuo kryževių; Rusai teip-gi nenorėjo nūtausti, ir nesųkį buvo imtynės gaivalų lietuviško su rusišku namie, viduje viešpatystės; did. Lietuvos kunigaikščiai, tankiausiai užimti imtynėmis su kryževiais, neįstengė be paliovos varyti savo polytiką rytuose kaslink rusiškųjų skryčių ir todėl vienval kariauti su Moskva, kuri kantriai ir po valei rinko į savo prieglobstį rusiškas šalis.

Nors Gedimino laike platus ruoštas žemių: Pleskavos, Smolensko ir Sieversko, skyrė dar Lietuvą nuo did. kniazių Moskvos; nors tarp abiejų valstijų tuomsyk klestėjo sutarmė ir sutikimas, sudrutintas 1333 m. sutuokme Simeono Ivanovyčiaus su Aigusta (po krikštu Anastazija), dukterimi Gedimino, tačiau jau apsireiškė lenktynės tarp abiejų valstijų už persvarą ant veikalų Novgorode ir Pleskavoje. Gediminas pirmiausiai atkreipė akį ant Pleskavos. Nesutikimuose kilusiuose tarp Pleskavos ir Novgorodo už nepriegulmingumą vienas nuo kito, Novgorodui gelbėjo did. Moskvos kunigaikščiai, o Gediminas—Pleskavėnams. 1331 m. mitropolytas Theognostas iš Vladimiro prie Kliazmos apsigyveno Vladimire Volynijos, ir pakvietė iš Novgorodo Vosylių dėl pakėlimo jo į arkivyskupus. Kad Vosylius su kiltais bajorais vazavo į Volyniją per Lietuvos žemę, Gediminas ant kelio juos sulaikė, ir tik-tai tuomet leido toliaus keliauti, kada Novgorodėnai prizadėjo duoti valstiją—„udielą”—savo šalyje dėl jo sunaus—Nori-manto. Tačiau dabar Pleskavėnai ir Gediminas reikalavo nuo Theognosto, kad pakeltų į Pleskavos vyskupus išrinktą per Pleskavėnus Arsenijų, per ką Pleskava dvasiškai atsivalnyjusi būtų nuo Novgorodo. Novgorodėnai protestavojo, ir Theognostas atmetė Pleskavos ir Lietuvos proteguojamą kandidatą, o išventino Vosylių. Vosylius jau negrįžo namon per Lietuvą, kur Lietuvų kariumenė tykojo jį pagauti ant kelio, bet keliavo per Kijevą į Černygovą, kur ant jo užpuolė Kijevos kunigaikštis Theodoras su Totorių baskakais; tačiau Novgorodėnai išpirko Vosylių, kurs dabar per Brianską sugrįžo į Novgorodą. — Dar anksčiau (1322–1323) Pleskavėnai tapo Novgorodėnų palikti be pagalbos sunkioje valandoje, kada Vidžemio zokonas buvo ant jų antpuolęs, ir tik-tai pagelba Lietuvos išgelbėjo Pleskavėnus: Gediminui gerai nulimo kelionė 1323 m. į skrytis miesto Rėvalio. 1328–1338 m. Gediminas šelpė Pleskavoje per Pleskavėnus ant kunigaikštavimo priimtą Tverių kunigaikštį, Aleksandrą Michailovyčių, kurs buvo išguitas iš Tverių ir gujamas iš Pleskavos, ant chano paliepi mo, per Ivaną Kalytą; kada šitam reikalaujant, Pleskava nenorėjo išduoti Aleksandrą, mitropolytas atskyrė miestą nuo cerkvės; tad kunigaikštis Lietuvoje rado prieglaudą, ir į pusantrus metus sugrįžo atgal į Pleskavą gelbėtint Gediminui.

Tolygus susidurimas tarp Gedimino ir Ivano Kalytos įvyko Novgorode, kur abudu stengėsi padrutinti savo įtekę.

1331 m. Novgorodėnai prizadėjo Gediminui, kad duos „udielą“ jo sunui Norimantui; tuos prizadus išpildė tiktai 1333 m.: mat Ivanas Kalyta reikalavo, kad Novgorodėnai pavestų jam „uzkamiškį sidabrą“, o kad tie atsisakė, jis užėmė miestus Torzok ir Biezeckij Verch; Novgorodėnai veltui mėginę suminkštinti jį prašymais, atsiminė Norimanto; jie susizinojo su šiuomi ir parsikvietė jį ant „kormlenijės“, paskirdami jam jį tėvonį: Ladogą, Oriechoviee, Karėlių žemę ir pusę Koporjės. Norimanto pribuvimas privertė Ivaną Kalytą sumažinti reikalavimus ir susiderinti su Novgorodėnais. Tačiau Lietuvos šitas įsikišimas į reikalus Novgorodo neturėjo stamantrumo, kaip ir vėlesni mėginimai did. Lietuvos kunigaikščių. Norimantas gyveno daugiau Lietuvoje negu naujoje tėvonijoje ir teip mažai tebrangino Novgorodo dalykus, kad 1338 m., kada Švedai užgulė ans žemės Didžio Novgorodo, jis netiktai neatkako ginti juos, nors daug syk kviečiamas per Novgorodėnus, bet į Lietuvą paršaukė net savo sunų Aleksandrą, iktuolaik buvojusį Oriechove.

Apart aprašytų prietikių su Rusija, Gediminas parėjo į diplomatišką susinešimą su kitais susiedais ir praplatino savo valstijos raikščius toli plačiaus, negu did. kunigaikščiai pirma jo tai buvo padarę. Dručiausia ir vigažiausia sutarmę vakaruose Gediminas padarė su Lenkija, kuri teip-gi jau nuo seniai priversta buvo kariauti su vokiečių zokonu ir dabar reikalavo Lietuvių pagelbos. Mat kryževiai, užėmę 1309 m. Pamarėnus, pradėjo koneveikti Lenkiją, kuri pati buvo kelią išgrindusi dėl vokiškojo gaivalo. Lenkai skundėsi popiežiui, ir tas liepė 1321 m. kryževiams, kad užmokėtų 30.000 grivinių lėšų, tačiau kryževiai nenusigando nė popiežiaus iškeikimo 1328 m., ir Lenkai persitikrino, kad reikės griebtiesi už bruklio. „Praryjimas Lietuvos (per kryževius) grėšė nupuoliu Lenkijai, praryjimas Lenkijos—žadėjo universaliską monarchiją zokoninkų ritterių šiaurėje. Tasai zokonas regimai turėjo tokį siekį: tvarkus namie, taupus ir laikantis stovią kariumenę, parengtą į karę su mažiausioms lėšoms, statantis miestus, iš kitur turintis viską, ko reikalavo sumonė to amžiaus; jis užsėdo, lyg parazitiskas augalas, ant kuno Lenkijos, ir nors siurbė maisto sultis iš kuno Lietuvių tautos, bet kuomi daugiau iš to ėjo drutyn, tuomi labiau įsigėrė į savos motinos krutis, norėdamas galiaus ją pačią suėsti“ (Norbutas). Reikėjo Lenkams pagelbininkų¹⁾, ir Vladislavas Lokietek atkreipė savo akis į Lietuvą, kuri nekartą Lenkams per lupas pabraukė. 1325 m. jis nusiuntė paslus į Lietuvą, prašydamas sądoros su Gediminu ir rankos tojo dukters Aldonos dėl savo sunaus Kazimiero. Gediminas mielai priėmė propoziciją: abi viešpatysti prisizadėjo gelbėti viena kitai karėse prieš kryževius; po tam Aldona keliavo į Krokavą, lydima tukstančio meškomis—anot Kotzebue—apsidengusių raitelių, ir, apsikrikštyjusi po vardu Onos, susituokė su Lenkijos sosto įpėdiniu Kazimieru; Aldonai į kraitį—gražiausia, kokį kuomet nors moteriškė galėjo turėti—Gediminas davė 24.000 lenkiškų suiminių, kuriuos Lietuviai buvo apkalinę antpuldami ant

1) „Galima pagelba, kurią Gediminas galėjo suteikti Lokietkui prieš kryževius, brandenburgiškius, ciosorių, Čekus ir Totorius, buvo omenyje; teip-gi netapo pamiršta, kaip pasekmingai Boleslavui Traidenavyčiui Mozurijos galėjo paduoti ranką prieš Totorius, dėl apsilaikymo Rusijoje“ (Kraševskis). Tai-gi Lenkų nemažos buvo viltys!

Lenkijos, o kuriems dabar tapo sugrąžinta valnybė: visi grįžo, krykštadami iš džiaugsmo, į savo tėvynę. Ką tas Gedimino žingsnis zenklino dėl Lenkijos, tegul pasako Kotzebue: „Galvingi vasalai spaude žemesnę šlėktą (Lenkijoj), kuri prispaudą padvigubinusi perdavė ant bepapelbingų baudžiauninkų. Miesčionija vos verta buvo to vardo. Įstatymai palaikė savo spēką tik dėlei geraširdingumo sudžių ar per saunorumą klausančiųjų. Vienatinai kunigija reikalavo nuolankaus paklusnumo ir jį turėjo; popiežiaus nutarimai skaitėsi už daugaus žodžius. Jokia pirklyba, joki pinigai, joki remeslai, nė mokslai nė dailos, nevilko šalį laukan iš barbarystės, nė gi atbukusiai tautos dvasei neįkvėpė pajutimą savos galybės. Lenkijos kareiviai buvo tik žmogzudomis, atvirame mušyje jie neatstovėjo; tik papratę gaujomis, grobti, ir, kaip bailiai gebia, prie atvangių užpuolimų atsidavinėti smarkiausiam įnirtimui. Todėl Vladislavas galėjo pasigirti savo mitriu sugabumu, kada jis tai suberbėjusiai gentei, per susinešimą su Lietuva, suteikė šviežias sultis, ir savo gaujas suvienijo su Gedimino drąsiais kareiviais“. Iš to džiaugsmo juk Lenkai įsteigė orderį Baltojo Arelio, 28 d. jaunio 1325 m.!

Dabar Gediminas gelbsti Lenkam jų karėse su kryževiais ir zokono metrašėjai paženklina pilną eilę nelaimių dėl kryževių. Teip 1326 m. Lietuvių raiteliai (2.000), po vada Dovydo, storastos Gartino, pustyjo Brandenburgiją¹⁾, o 1327 m. Olgerdas įsigrudo iki Magdeburgui, ir, tabaru sustojęs pas Frankfurtą prie Udros, nupustyjo plačią skrytį aplinkui tą miestą²⁾. Nepasekmė kryževių pasiekė čiukurą kovoje pas Plovceus, 1331 m., kur gelbstint Lietuviams, Lenkai uždavė pirmą smarkų smugį galybei kryževių-vokiečių. Tuomlaik Boleslavas Traidenavyčius, Mozurijos kunigaikštis, susituokė su Gedimino dukterimi, vardu Marija.

Tarpe kitų Gedimino susinešimų su svetimomis šalimis, randame ne daug žinių apie jo prietikius prie Aukšinės Totorių Ordos. Netikėdami vėlesnėms pasakoms apie keliones Gedimino, atliktas net iki papėdei Kaukazo kalnų, mes randame tikėtinas žinias apie tai, kad imtynėse su kryževiais Gediminas kartais naudojosi iš pagelbos Totorių. Apart to Rusijos metraščiai užmena apie du antpuoliu Totorių ant Lietuvos, nors nežinome nė priezasties nė didumo tų susidurimų: 1324 m. chanas Uzbek Lietuvai daug skriaudos padaręs ir daug nevalnikų į ordą nusigabenęs; teip-gi 1336 m. Totoriai vajoję su Lietuva. Vidžemio dokumentuose yra priminta, kad lapkrietyje 1324 m. Vilniuje buvę Totorių pasiuntiniai, nors nėra žinios, su koku mieriu. Totariams toli nuo Lietuvos esant,

1) Lietuviai Brandenburgijoje įėmė miestą Bernow ir įdomiais burtais klausė dievų apie nusisekimą kelionės: „Prepositum de Bernow, hominem corpore grassum et pinguem, vinciant, caput inter crura detorquentes, dorsum ejus gladiis aperiunt, profluvium sanguinis attendunt, de exitu belli per ipsum divinare cupipientes“ (Henricus de Hervord Liber de rebus memorabilioribus. Sc. R. Pr. I, p. 243).

2) Kotzebue tvirtina, kad apie tą laiką (1329 m.) 70.000 Lietuvių buvę nevalioje pas kryževius, kurie vienok apie jų apsikrikštyjimą ir paleidimą iš nevalės nesirupino. „Galima buvo—jis rašo—daug geriaus juos panaudoti statant miestus ir pylis, ir kryževiai buvo užganėdinti, jeigu prie anų įšventinimo, dievas savo pasimegimą parodė per baltus baldžius“.....

(Toliaus bus.)

Pajieszkojimai.

Pajieškau vaicino laisvamano dėl apšvedimo ne senesnio kaip 25 metų.

Ag. Laisve,
224 E. Main str.
Plymouth, Pa.

Susirinkimai.

Chicago, Ill. S. L. A. 36 k. susirinkimas bus nedėlioje, 20 rugpjūčio N 3301 So. Morgan str. L. Ringio salėj, 1 val po pietų. Ten pat kožną mėnesį 3 nedėdienį bus laikomi susirinkimai. *Komitetas.*

Visuomeniškas susirinkimas!

Ant kurio atsibus susirinkimas ir prakalbos, broliai lietuviai rinkimės į vieną pulkelį ir kelkime savo numylėtą tautą! Todėl užprašome kuonodaugiausiai susirinkti ant sekancio susirinkimo, kuris atneš dėl mūsų didelę naudą. Mūsų sąnariai šv. Kazimiero dr-tės, šaukiame visuomenišką visų lietuvių susirinkimą. Ant kurio kiekvienas gali pributi vyrai, moterys, meningos ir vaikai. Kalbėtojais bus: J. Baltrušaitis, iš Wilmington, Del., Aug. Bartkevyčia, iš Baltimore, Md., J. Orininkaitis, iš Elizabeth, N. J. Deklematoriai: Suzana Dovidaičiūtė, Titus A. Dovidaitis ir Amilia Dovidaičiūtė, iš Wilmington, Del. Kalbėtojų pribus ir daugiau iš kitų miestų. Norėdami susivienyti į vieną draugystę, kuri atneš dėl mūsų ne mažą naudą laikia ligos ir smerties. Susirinkimas atsibus 1-mo valando po pietų, Rugpjūčio 20-to 1905m. Svetainėje po No. 105 Shipley str., Wilmington, Del.

Komitetas.

„Vienybės“ redakcija telephonas (PEOPLE'S telephone) 7145.

Atsakymai.

Lietuvos Suneliui, Skot. Ne tamista „Lietuvos Sunus“.

Balius! Balius! Balius!

101 knopos S. L. A. Paterson, N. J., p. A. Dyliaus svetainėje N. 183 River str., 2 d. rugsėjo, prasidės 3 val. po pietų ir trauksis iki vėlai nakčiai. Užprašome visus lietuvius ir lietuvautes kaip vietinius taip ir iš apylinkių. Užpelnas bus visas paskirtas tautos reikalams. Įžanga tik 15 ct. *Komitetas.*

Iš Belgijos pargabentės.

Pargabenau iš Belgijos daugybę popierių dėl rašymo grūmatų su žvilgančiomis kvietkomis, su žaliais lapeliais ant paveiklo mirtų vainikėlių, su žibančiomis žvaigždutėmis, labai puikiai išdabintos su visokiais dailiais pasveikinimais aukso litomis ir su visokiais paveikslėliais, tinkamais kiekvienam rašyti. Vienu žodžiu — gražios popieros, naujai išrastos, kurių lyg šios dar pasaulyje nebuvo. Jeigu kas norėtų pamatyti tų gražių popierių, prisųskit 25 centus pašto markėmis, o aplaiksyt visokio gatunko 12 popierių su kopertais.

Reikalaujam agentų ir duodam gerą uždarbį. Adresuokit: C. G. AGEST, Sta. W. Box 14. Brooklyno, N. Y.

LIETUVIŲ DARBININKŲ LAIKRAŠTIS „KOVA“

Talpa pilnas ir teisingas žinutes apie judėjimą darbininkų pasaulyje ir čia Amerikoje. Straipsniai, apysakos, eilės ir kiti visi tilpę rašteliai yra kiekvieną užimanti ir pamokanti. Platinkite, draugai, „Kovą“, vienintelį laikraštį, kuris gina žmonių darbininkų reikalus.

Prėkė: ant metų — \$2.00; ant pusės metų — \$1.00. Adresuokite šėip:

„KOVA“, 412 Siegel Str., Philadelphia, Pa.

Antanas Staslauckas,

Laikau puikioje vietoje Sa'ina, užlaikau skaniausius gėrimus ir kvėpentių Cigarus. Lietuviai nepamirškite atsilankyti pas savo viengentį. No. 2 Cor. Nesbitt ir Broadway st. EAST PLYMOUTH, PA.

Antanas Medczinskas

Laikau puikioje vietoje Sa'ina, užlaikau skaniausius gėrimus ir kvėpentių Cigarus. Lietuviai nepamirškite atsilankyti pas savo viengentį. 60 East Main Street PLYMOUTH, PA.

Scalp Specialist.

NAUJAUSIAI IŠRASTOS MEDICINOS: Naujausi mūsų vaistai yra pasekmingiausi, gydo daugybę ligų. Plaukus tikrai ataugina, slinkimą pleiskaną, papuokus ir daugel kitų ligų su naujausiu budu Radikal gydymas. [Laboratory: 313 Bedford ave.] Parašykite pas: Prof. J. M. Brundza, New York & Brooklyn.

PIRMUTINIS LIETUVISZKAS HOTELIS**St. Brundzos ir co. SCRANTON, PA.**

Kas kartą pas mūs apsilankys, Tas niekad nesigraudys. Alus, vynai mūsų gardžiausi, Cigarai iš Turkijos geriausi. Pakeleivingiems nakvynė gražiausia Su valgiais gardžiausiais. Pakeleivius priimam su arkliais ir vežimais.

Tiktai nepamirškite mūsų adreso:

Brundza, Stanevyczia ir Co. 447 PENN AVE. SCRANTON, PA.

Vienintelis**Daktaras**

— IŠ —

Seno Krajaus,

Albertas Kaufman

Specialistas nuo visokių ligų.

Gydo net labiausiai užsisenėjusias chroniškas vyrų, moterių ir vaikų ligas.

Mokinęs didžiausiose špitolėse ir mokslainėse senam krajuje.

Turi diplomą iš krajaus ir Amerikos.

Tukstančius žmonių išgydė be operacijos, kuriems Amerikoniški daktarai norėjo daryti operacijas. Turi krajavas gyduoles, kurias duoda savo pacientams. Nesiųskite pinigų apgavikams, o ateikite čion, o gausite krajavas gyduoles, kurios reikalingos nuo visų ligų.

Galima susišnekėti lietuviškai, lenkiškai, rusiškai ir vokiškai.

43 S. WASHINGTON ST.

WILKES-BARRE, PENN'A.

Naujas Telephone: 1005.

nas Telephone: 578. M.

A. Maslauckas ir Sunus,

LIETUVISZKI GRABORIAI, Karietos ant veselių, laidotuvių ir krikštynų. Vežimai perkrausty-mui ir t. t.

415 W. Main Street. PLYMOUTH, PA. Naujas Teleponas 7031.

Dr-as A. Bacevyčia, GYVENA 187 Ferry st., Newark, N. J.

Telephonas L. D. 397 W. Ligonius namteje prima 1s ryto nuo 8 iki 9 30, ir po piet nuo 4 iki 5 ir nuo 7 iki 8:30 vakare. Teipgi turi ofisą Elizabeth, N. J. 205 First Telephonas 801 J. L. D. Tę ligonius prima kasdien nuo 12 iki 2:30 po piet

HOTELIS**Jurgio Rekaus,**

318 Cor. Market & Sherman Str. WILKES-BARRE, PA. Geriause užoiga dėl lietuvių šez viso miesto. Prilauku visokius gėrimus, kaip to: Alų, Atrioką Likiera, Vyną ir visokius Cigarus pirmos klasos

SUSTOKITE MOKEJE RANDAS.

Gaukit pinigų ir pirkit stubas sau. Eikite pas S. SUSMAN, 61 E. Main street, Plymouth, Pa., o gausite visokių namų ar farmų už pigę prėkę. Teipgi skolinu pinigų.